

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

(підпис)

О. О. Карпенко

(ініціали та прізвище)

«31» 08 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА *ОБОВ'ЯЗКОВОЇ*
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Інформаційно-бібліографічне забезпечення науково-технічної сфери
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма Інформаційно-бібліографічне забезпечення науково-технічної сфери

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітньою програмою Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

«19» червня 2020 р. – 12 с.

Розробник: Ткаченко Н.М., асист. каф. 801

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри документознавства та української мови (№ 801)

(назва кафедри)

Протокол № 13 від « 19» 06 2020 р.

Завідувач кафедри к. філос. н., доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

А. Є. Прилуцька

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр та найменування) Спеціальність <u>029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	<i>Обов'язкова</i>
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2020/2021
Індивідуальне завдання – (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – <i>64 години аудиторних занять /135 годин</i>		<u>4</u> -й
		Лекції*
		<u>32</u> години
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 години самостійної роботи студента – 4,5 годин		Практичні, семінарські*
		<u>32</u> години
		Лабораторні*
		– годин
		Самостійна робота
		<u>71</u> година
		Вид контролю
	модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
64 години аудиторних занять / 71 годин самостійної роботи.

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: формування у студентів розуміння сутності інформаційно-бібліографічного забезпечення науково-дослідної сфери, основ теоретичних знань та практичних навичок надання інформаційно-бібліографічних послуг з використанням традиційних та інноваційних технологій.

Завдання: ознайомити студентів з теоретичними основами інформаційно-бібліографічного забезпечення, із законодавчою базою цієї діяльності, сучасним станом ринку інформаційного забезпечення науково-технічної сфери; дати уявлення про технологію виконання інформаційно-бібліографічних послуг.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

ЗК2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях з інформаційного обслуговування споживачів в системі соціальних комунікацій;

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності в інформаційно-сервісній галузі системи соціальних комунікацій;

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел для задоволення інформаційних потреб споживачів;

ФК1. Здатність забезпечувати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких формах у різних підсистемах соціальних комунікацій;

ФК7. Здатність впроваджувати інноваційні технології виробництва інформаційних продуктів і послуг, підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів інформаційних, бібліотечних та архівних установ.

Програмні результати навчання:

РН5. Узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням у сучасних організаціях, установах і підприємствах;

РН11. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань щодо надання інформаційних послуг та продуктів релевантних запитам споживачів;

РН12. Застосовувати сучасні методики і технології автоматизованого опрацювання інформації, формування та використання електронних інформаційних ресурсів та сервісів.

Міждисциплінарні зв'язки: аналітико-синтетична переробка документної інформації, бібліотекознавство та бібліографування, інформатика, філософія.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інформаційно-бібліографічного обслуговування

Тема 1. *Теоретико-методологічні основи інформаційно-бібліографічного обслуговування. Інформаційно-бібліографічне обслуговування як система доступу до інформаційних ресурсів і культурних цінностей. Еволюція термінології і принципи інформаційно-бібліографічного забезпечення.*

Тема 2. *Інформаційне забезпечення наукових досліджень.*

Система інформаційного забезпечення наукового дослідження. Інформація. Наукова інформація. Відмінності між поняттями «інформація» і «науково-технічна інформація». Роль науково-технічної інформації в наукових дослідженнях. Основні компоненти системи інформаційного забезпечення наукового дослідження.

Тема 3. Формування і використання інформаційних ресурсів.

Інформаційні ресурси. Науковий документ, як структурна одиниця інформаційного ресурсу. Склад і властивості інформаційних ресурсів. Формування інформаційних ресурсів у сфері науково-технічної інформації. Електронні ресурси як новий вид інформаційної продукції.

Тема 4. Канали поширення наукової інформації.

Канали поширення інформації. Соціальні та наукові комунікації. Структура і зміст комунікаційного процесу. Телекомунікаційні мережі.

Тема 5. Види та джерела наукової інформації.

Призначення та класифікація основних інформаційних джерел, що використовуються в наукових дослідженнях. Первинні документи. Вторинні документи. Види вторинних документів. Інформаційні видання: види, призначення, ціннісні критерії. Переваги використання системи інформаційних видань в професійній діяльності.

Тема 6. Пошук та накопичення наукової інформації

Пошук наукової інформації та робота з науковими джерелами. Послідовність пошуку наукової інформації. Відбір виявлених джерел. Список використаних джерел.

Тема 7. Наукова обробка результатів наукового пошуку

Формування бібліографічного запису. Структура, елементи і види бібліографічного запису. Методика формування бібліографічного запису. Бібліографічний опис. Анотування документів. Загальна методика анотування. Реферування документів. Загальна методика реферування. Підготовка бібліографічних оглядів. Загальна методика підготовки бібліографічних оглядів.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота №1.

Змістовий модуль 2. Інформаційно-бібліографічні послуги . Законодавче забезпечення наукової та науково-технічної діяльності. Світовий ринок інформаційної продукції і послуг

Тема 8. Інформаційно-бібліографічні послуги: поняття та класифікація

Поняття про інформаційно-бібліографічні послуги. Основні напрямки інформаційно-бібліографічного обслуговування. Класифікація інформаційно-бібліографічних послуг. Індивідуальне інформаційно-бібліографічне обслуговування. Групове і фронтальне (масове) інформаційно-бібліографічне обслуговування. Міжбібліотечний абонемент. Електронна доставка документів.

Тема 9. Види інформаційно-бібліографічного обслуговування та форми його організації

Характеристика основних видів інформаційно-бібліографічного обслуговування. Форми організації стаціонарного, позастаціонарного та дистанційного обслуговування. Система он-лайнного інформаційного обслуговування. Бібліотечно-бібліографічні он-лайнні служби.

Тема 10. Довідково-пошуковий апарат інформаційно-бібліотечних установ

Склад довідково-пошукового апарату. Система каталогів та картотек. Види і форми традиційних каталогів. Алфавітний каталог. Систематичний каталог. Предметний каталог. Електронний каталог. Бази даних. Організація, ведення та редагування каталогів. Фонд неопублікованих бібліографічних посібників.

Тема 11. Оцінка якості інформаційно-бібліографічних послуг і ефективності інформаційно-бібліографічного обслуговування.

Характеристика базових понять. Показники і методи оцінки якості інформаційно-бібліографічних послуг. Методики оцінки якості інформаційно-бібліографічних послуг. Оцінка ефективності інформаційно-бібліографічного обслуговування.

Сучасні наукові підходи до оцінки якості інформаційно-бібліографічних послуг в традиціях європейської освіти.

Тема 12. Правове регулювання інформаційно-бібліографічного забезпечення.

Державна політика у сфері науково-технічної діяльності. Основні нормативні правові акти, що визначають порядок інформаційно-бібліографічного забезпечення. Захист персональних даних користувачів. Правове регулювання інформаційно-бібліографічного забезпечення користувачів у сфері інтелектуальної власності.

Тема 13. Державна система науково-технічної інформації.

Державна система НТІ: цілі, завдання, принципи функціонування. Складові системи науково-технічної інформації. УкрІНТІ, як головна організація державної системи НТІ. Провідні регіональні центри НТІ. Місце бібліотек в структурі ДСНТІ. Архіви, як складова системи ДСНТІ. Шляхи підвищення якості і конкурентоспроможності національної системи ДСНТІ.

Тема 14. Бібліотеки України, як складові частини інформаційної системи держави.

Провідна роль бібліотек України в процесі інформаційно-бібліографічного забезпечення науково-технічної сфери. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Національна парламентська бібліотека України, Державна науково-технічна бібліотека України. Діяльність універсальних та спеціальних бібліотек по забезпеченню користувачів науково-технічною інформацією.

Тема 15. Світовий ринок інформаційної продукції і послуг.

Поняття «інформаційного ринку». Становлення та особливості інформаційного ринку. Структура інформаційного ринку: основні області та сектори. Інформаційні продукти у формі баз даних. Учасники ринку інформаційної продукції і послуг.

Тема 16. Інтернет-ресурси наукової інформації.

Інформаційне середовище Інтернет. Пошукові системи. Електронні бібліотеки. Електронні бази даних: бібліографічні, повнотекстові. Наукометричні бази даних: Google Scholar, Scopus, Web of Science. Стратегія і методика професійного інформаційного пошуку.

Характеристика здійснення інформаційно-бібліографічного забезпечення науково-технічної сфери в Харківському регіоні.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота №2.

Контрольний захід: іспит.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інформаційно-бібліографічного обслуговування					
Тема 1. Теоретико-методологічні основи інформаційно-бібліографічного обслуговування	9	2	2		5
Тема 2. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	9	2	2		5
Тема 3. Формування і використання інформаційних ресурсів	9	2	2		5
Тема 4. Канали поширення наукової інформації	9	2	2		5
Тема 5. Види та джерела наукової інформації	9	2	2		5
Тема 6. Пошук та накопичення наукової інформації	9	2	2		5
Тема 7. Наукова обробка результатів наукового пошуку	8	2	1		5
Модульний контроль	1		1		
Разом за змістовим модулем 1	63	14	14		35
Змістовний модуль 2. Інформаційно-бібліографічні послуги. Законодавче забезпечення наукової та науково-технічної діяльності. Світовий ринок інформаційної продукції і послуг					
Тема 1. Інформаційно-бібліографічні послуги: поняття та класифікація	9	2	2		5
Тема 2. Види інформаційно-бібліографічного обслуговування та форми його організації	9	2	2		5
Тема 3. Довідково-пошуковий апарат інформаційно-бібліотечних установ	9	2	2		5
Тема 4. Оцінка якості інформаційно-бібліографічних послуг і ефективності інформаційно-бібліографічного обслуговування	9	2	2		5
Тема 5. Правове регулювання інформаційно-бібліографічного обслуговування	9	2	2		5
Тема 6. Державна система науково-технічної інформації	6	2	2		2
Тема 7. Бібліотеки України як складові частини інформаційної системи держави	7	2	2		3
Тема 8. Світовий ринок інформаційної продукції і послуг	7	2	2		3

Тема 9. Інтернет-ресурси наукової інформації	6	2	1		3
Модульний контроль	1		1		
Разом за змістовним модулем 2	72	18	18		36
Усього годин	135	32	32		71
Контрольний захід - іспит	–	–	–	–	–
Усього годин	135	32	32		71

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні принципи інформаційно-бібліографічного обслуговування	2
2	Основні компоненти системи інформаційного забезпечення наукового дослідження	2
3	Основні види електронних інформаційних видань	2
4	Канали поширення науково-технічної інформації	2
5	Інформаційні видання: види, призначення, ціннісні критерії	2
6	Методика пошуку наукової інформації	1
7	Методика формування бібліографічного запису	1
8	Модульна контрольна робота №1	1
9	Характеристика основних інформаційно-бібліографічних послуг Основні види інформаційно-бібліографічного обслуговування	2
10	Склад довідково-пошукового апарату	1
11	Вимір якості інформаційно-бібліографічних послуг	1
12	Державна політика у сфері науково-технічної діяльності	1
13	система науково-технічної інформації України	2
14	Діяльність архівів	2
15	Діяльність Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського	2
16	Діяльність НТБ Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»	2
17	Особливості інформаційного ринку наукової і технічної інформації	2
18	Наукометрична база даних Scopus. Наукометрична база даних Web of Science	2
19	Модульна контрольна робота №2	2
	Разом	32

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Використання нових інформаційних технологій в інформаційно-бібліографічному обслуговуванні спеціалістів	5
2	Сучасні тенденції інформаційного забезпечення спеціалістів	5
3	Основні інформаційні ресурси в області наукової та технічної інформації	5
4	Види наукових комунікацій	5
5	Спеціалізовані інформаційні видання, як джерело науково-технічної інформації	5
6	Перевірка списку використаних джерел до наукової (курсової) роботи на предмет відповідності вимогам ДСТУ ГОСТ 7.1:2006	5

7	Скласти анотацію та реферат на наукову роботу (курсову)	5
8	Технологічна характеристика виконання послуг МБА та ЕДД	5
9	Характеристика послуг дистанційного обслуговування	5
10	Довідково-пошуковий апарат НТБ Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»	5
11	Показники соціальної та економічної ефективності інформаційно-бібліографічного обслуговування науково-технічної сфери	2
12	Базові нормативно-правові акти, що встановлюють порядок інформаційно-бібліографічного забезпечення користувачів	2
13	Діяльність УкрІНТІ	2
14	Регіональні центри НТІ України	2
15	Здійснити бібліографічний пошук джерел за темою курсової роботи в БД «Наукова періодика України»	2
16	Здійснити бібліографічний пошук джерел за темою курсової роботи в електронній реферативній базі даних «Україніка наукова»	2
17	Основні етапи становлення світового інформаційного ринку	3
18	Аналіз інформаційних ресурсів Інтернет в галузі документознавства, бібліотекознавства та бібліографії	3
19	Відмінні особливості електронних бібліотек від електронних баз даних	3
	Разом	71

7. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий, евристичний методи та практичні методи навчання.

8. Методи контролю

Поточний контроль (опитування), проміжний контроль (модульні контрольні роботи), підсумковий контроль (іспит).

9. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

9.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...2,5	4	0...10
Виконання і захист практичних робіт	0...5	4	0...20
Модульний контроль	1...20	1	1...20
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...2,5	4	0...10
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...5	4	0...20
Модульний контроль	1...20	1	1...20
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з 2 запитань (1 теоретичного та 1 практичного). Максимальна кількість балів за кожне питання – 50 балів (сума – 100 балів).

9.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен
знати:

- місце та роль інформації у науковому дослідженні;
 - інформаційні ресурси у сфері науково-технічної інформації
 - види та методика виконання інформаційно-бібліографічних послуг;
 - державну політику у сфері науково-технічної діяльності;
 - систему науково-технічної інформації України;
- світовий ринок науково-технічної інформації

уміти: реалізовувати теоретичні положення в практиці бібліографічного обслуговування;

- аналізувати систему інформаційно-бібліографічного забезпечення науково-технічної діяльності;
- проводити бібліометричний аналіз видань і публікацій;
- здійснювати пошук наукових інформаційних джерел з використанням традиційних, комп'ютерних та Інтернет-технологій;
- оформлювати результати наукової праці.

9.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь, написати модульні роботи. Знати види та методику виконання інформаційно-бібліографічних послуг. Уміти реалізовувати теоретичні положення в практиці бібліографічного обслуговування.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, виконати самостійну роботу, написати модульні роботи. Знати: місце та роль інформації у науковому дослідженні; інформаційні ресурси у сфері науково-технічної інформації; види та методику виконання інформаційно-бібліографічних послуг; державну політику у сфері науково-технічної діяльності;

Уміти: реалізовувати теоретичні положення в практиці бібліографічного обслуговування; аналізувати систему інформаційно-бібліографічного забезпечення науково-технічної діяльності; проводити бібліометричний аналіз видань і публікацій

Відмінно (90-100). Повно знати основний та додатковий матеріал. Написати модульні роботи. Орієнтуватися в підручниках та посібниках. Досконало знати матеріал усіх тем та вміти застосовувати його, зокрема атрибутивний та функціональний підходи до визначення природи інформації; . місце та роль інформації у науковому дослідженні; інформаційні ресурси у сфері науково-технічної інформації; види та методику виконання інформаційно-бібліографічних послуг; державну політику у сфері науково-технічної діяльності; систему науково-технічної інформації України; світовий ринок науково-технічної інформації.

Уміти: класифікувати інформацію за видами доступу, знати види таємниць, канали витоку інформації. реалізовувати теоретичні положення в практиці бібліографічного обслуговування; аналізувати систему інформаційно-бібліографічного забезпечення науково-технічної діяльності; проводити бібліометричний аналіз видань і публікацій; здійснювати пошук наукових інформаційних джерел з використанням традиційних, комп'ютерних та Інтернет-технологій; оформлювати результати наукової праці.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

10. Методичне забезпечення

1. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь; під загал. ред. А. Є. Прилуцької. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 463 с.
2. Карпенко О. О. Сучасне діловодство / О. О. Карпенко, М. М. Матліна. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2009. – 76 с.
3. Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Інформаційно-бібліографічне забезпечення науково-технічної сфери" для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" Т. В. Фунікова. - Харків, 2019. - 21 с. - <http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Demografiya.pdf>.

11. Рекомендована література Базова

1. Інформаційна діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського: перспективи розвитку / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [автори: Воскобойнікова-Гузєва О. В., [Рогова П. І.], Заліток Л. М., Зозуля С. М., Букшина Т. Ф., Вараксіна Н. В., Вербова В. В., Коваленко І. Й., Литовченко О. В., Пономаренко Л. О., Самчук Л. І., Янюк С. С. ; наук. ред.: Воскобойнікова-Гузєва О. В., Заліток Л. М. – Київ, 2015. – 240 с
2. Інформаційно-комунікаційна діяльність наукових бібліотек в умовах розвитку суспільства знань : монографія / Василенко О. М., Добко Т. В., Зайченко Н. Я., Каліберда Н. Ю., Кириленко О. Г., Клименко О. З., Коваль Т. М., Литвинова Л. А., Лобузін К. В., Самохіна Н. Ф.; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2017. – 410 с. –
3. Мар'їна О. Ю. Бібліотека в цифровому просторі : монографія / О. Ю. Мар'їна. – Харків : ХДАК, 2017. – 326 с.
4. Смерницький Д. В. Інформаційне забезпечення науково-технічної діяльності / Д. В. Смерницький // Криміналістичний вісник. – № 2 (24). – 2015. – С. 26–42.
5. Стрішенець, Н. В. Сучасна американська бібліотечно-інформаційна терміносистема: бібліотекознавчий аспект : монографія / Н. В. Стрішенець ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2011. – 502 с.
5. Yadagiri N. Semantic Web and the Libraries: An Overview / N. Yadagiri, P. Ramesh // International Journal of Library Science. – 2013. – Vol. 7. – № 1. – P. 80–94.

Допоміжна

1. Бондаренко, В. Бібліотечне дистантне обслуговування: розвиток термінологічно-понятійного апарату в умовах поширення інтернеттехнологій / В. Бондаренко // Україна: події, факти, коментарі. – 2014. – № 10. – С. 63–73.

2. Вараксіна, Н. В. Концепція науково-педагогічної електронної бібліотеки Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського / Н. В. Вараксіна ; [наук. ред. Рогова П. І.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013. – 24 с.
3. Інформаційне забезпечення наукового дослідження: інституційно-правові аспекти / С. Є. Горбатюк // Вісник НАДУ. – 2014. – № 4.
4. Наука України в дзеркалі наукометричної бази даних SciVerse Scopus [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.jsi.net.ua/scopus/ratings_sci/.
5. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25 черв. 2013 р. № 344/2013 // Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
6. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України в новій редакції від 9 трав. 2011 р. // Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/node/1088>
2. Інформаційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
3. Український інститут науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ). – Режим доступу : http://www.uiniei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=7
4. Науково-технічна бібліотека Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». – Режим доступу <https://library.khai.edu>.